

Wat te doen bij kindermishandeling en/of huiselijk geweld

Als er binnen Stad & Esch een vermoeden bestaat van kindermishandeling en/of huiselijk geweld, dan zal Stad & Esch handelen in de volgende stappen:

Stap 1:

De mentor bespreekt met collega's en zorgcoördinator de opgevangen signalen. Bij gedeel- de vermoedens van mishandeling wordt aan leerling en ouders naar de oorzaak van de sig- nalen of het gedrag van de leerling gevraagd. Als de veiligheid van de leerling in het geding is, of als er aanwijzingen zijn dat de leerling na een dergelijk gesprek van school zou wor- den gehaald, wordt deze stap overgeslagen!

Stap 2:

Als door het gesprek met ouders en leerling de zorgen niet zijn weggenomen, wordt de leer- ling besproken in het ZAT (Zorg Advies Team). In dit overleg worden de aard en de ernst van de signalen en het risico op kindermishandeling en/of huiselijk geweld gewogen en een aanpak vastgesteld. De aanpak is gericht op het kind, de ouders en de school. Hier kan worden besloten een AMK melding te doen, en welke partner in het ZAT die melding doet. De melder is tevens de coördinator van de zorg.

Stap 3:

Melding bij het AMK. In dat geval wordt overlegd wat school (met partners) zelf kan doen om het kind te beschermen tegen het risico op kindermishandeling en/of huiselijk geweld.

Stap 4:

De coördinator van de zorg blijft het kind volgen. Als het geweld niet stopt, vindt er op- nieuw melding bij het AMK plaats.

Opmerkingen:

1. Alle stappen worden vastgelegd in het dossier van de leerling.
2. Als kinderen en ouders hulp willen en de school kan die hulp organiseren, wordt dit ge- daan. Intussen blijft de school alert op signalen die erop wijzen dat het geweld niet is gestopt of opnieuw de kop op steekt.
3. School werkt samen met partners in het ZAT. Ook de jeugdpolitie kan bij het overleg be- trokken worden.

Uitwerking meldcode kindermishandeling

Toelichting

Kindermishandeling kan ernstige schade toebrengen aan de lichamelijke, psychische en sociaal- emotionele ontwikkeling van kinderen. Kinderen die mishandeld worden, hebben mede op basis van het Internationale verdrag van de Rechten van het Kind recht op hulp en ondersteuning. De mishandeling(en) moet(en) stoppen en de ontwikkelingskansen moeten zoveel als dat mogelijk is, worden hersteld. Beroepskrachten die op directe of indirecte wijze in hun werk met kinderen te maken hebben, kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan (de verbetering van) de aanpak van kindermishandeling.

Doel van de meldcode

De meldcode heeft tot doel een bijdrage te leveren aan de kwaliteit en effectiviteit van de signalering en de aanpak van kindermishandeling door beroepskrachten.

Definitie kindermishandeling

Kindermishandeling is elke vorm van een voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel.

Onder deze definitie worden alle vormen van mishandeling verstaan: lichamelijke mishandeling en verwaarlozing, psychische mishandeling en verwaarlozing en seksueel misbruik van kinderen.

Bovendien beperkt de definitie zich niet tot mishandeling door ouders in de thuissituatie, maar worden alle afhankelijkheidsrelaties daarin betrokken.

Uitwerking

De basiselementen van de meldcode worden in onderstaande procesbeschrijving nader uitgewerkt en in concrete stappen toegelicht.

Fase 1. Het ontstaan van een vermoeden

Naar aanleiding van een signaal is het in de eerste plaats noodzakelijk dat er besloten wordt het er niet bij te laten zitten. Er wordt begonnen met het zoeken naar meer duidelijkheid en als het vermoeden bevestigd is, wordt ervoor gezorgd dat de mishandeling stopt. Dit is een verantwoordelijkheid voor alle beroepskrachten. Kun je dat als leerkracht niet zelf of niet alleen, schakel dan anderen in. De eerste stappen zijn gericht op het verkrijgen van meer helderheid.

Stap 1. Signaleren en melden bij mentor

In deze stap staat het signaleren en melden centraal: het verzamelen en vastleggen van aanwijzingen die het vermoeden kunnen onderbouwen of weerleggen.

Het gaat hierbij om het nader in kaart brengen van het gedrag van de leerling, de interactie tussen ouders onderling en tussen ouders en leerling. De setting waarin een beroepskracht werkt bepaalt uiteraard in belangrijke mate, de mogelijkheden om deze verschillende aspecten te observeren. De mentor legt in deze en in alle volgende fasen de waarnemingen en de stappen die er naar aanleiding van signalen ondernomen worden schriftelijk vast.

Stap 2. Collegiale consultatie: overleg met mentorteam en SMW

In deze stap staat overleg met de ander centraal. Dit overleg dient als middel om het vermoeden te toetsen bij anderen, maar ook om ruimte te geven aan eventuele emoties.

Vermoedens ontstaan op basis van signalen die lang niet altijd even duidelijk zijn waardoor het risico kan bestaan dat de beroepskracht de situatie van de leerling verkeerd inschat. Omdat het moeilijk is duidelijk te krijgen wat er aan de hand is, kun je het signaal bagatelliseren en er verder geen aandacht aan besteden. Ook is het mogelijk dat de beroepskracht zich vastbijt in de vermoedens en alleen nog maar op zoek gaat naar aanwijzingen die het vermoeden kunnen bevestiging. Het is daarom altijd belangrijk om vermoedens met een collega te bespreken. Dit is in de eerste plaats een vorm van intercollegiale toetsing. Je vraagt of je collega bij dit signaal of deze aanwijzing ook zou denken dat dit kind mogelijk mishandeld wordt. Deelt je collega dat oordeel, dan kun je verder en kun je nagaan of andere collega's mogelijk ook beschikken over aanwijzingen. Dat kan bijvoorbeeld het geval zijn wanneer meerdere kinderen uit het gezin op dezelfde school zitten. Er kan aanvullende informatie vanuit SMW komen waardoor de situatie beter in te schatten is. Er kunnen externe instanties betrokken zijn bij het gezin.

Beslissing: Beslis of de signalen bevestigd en/of ontkend worden.

Terugkoppeling naar leerlingzorg en ZAT.

Stap 3a. Gesprek met de leerling en mentor en dan verslaglegging SMW

Signalen als hoofdpijn, angst of agressie bij leerlingen kunnen verschillende oorzaken hebben. Het is belangrijk deze signalen in de vorm van concrete waarnemingen zo veel mogelijk rechtstreeks met de leerling te bespreken. In deze eerste fase is het verstandig de eigen vermoedens nog niet uit te spreken in het contact met de leerling. In een aantal gevallen zal de informatie van de leerling vermoedens niet kunnen wegnemen en zijn verdere stappen noodzakelijk. Ook is het mogelijk dat de leerling zelf vertelt over de mishandeling.

Stap 3b. Gesprek mentor, eventueel vertrouwenspersoon/SMW met ouders om zorgen te delen en te controleren waar gedrag en signalen vandaan komen

Het is verstandig de eigen vermoedens nog niet uit te spreken naar ouders. In veel gevallen zal het bespreken van de signalen ertoe leiden dat er een verklaring volgt die het vermoeden kan wegnemen. Misschien spelen er andere problemen waarvoor de mentor hulp kan aanbieden, maar vaak zal zelfs dat niet nodig zijn. In een aantal gevallen zal de informatie van ouders het vermoeden niet kunnen wegnemen en zijn verdere stappen noodzakelijk. Ook is het mogelijk dat de ouders zelf vertellen over de mishandeling.

Beslissing: Signalen niet herkend: maak gespreksnotie in LVS.
Bevestiging signalen: aanmelding van leerling in het ZAT, mededelen aan ouders.

Fase 2. Hulp inventariseren

Stap 4. Wegen van aard en ernst

Leerling wordt aangemeld in het ZAT. Daar wordt beslist of de leerling nader onderzocht moet worden. Voorbeelden hiervan zijn een lichamelijk onderzoek door de GGD arts, observatie door de orthopedagoog, aanmelding Leerplicht, enz. Voor deze onderzoeken is over het algemeen toestemming van ouders nodig. Er worden afspraken gemaakt over de te volgen stappen en een ZAT deelnemer deelt dit mee aan de mentor en ouders. Overleg met het AMK is in alle gevallen aan te raden. In de eerste plaats kan het AMK ondersteuning bieden bij het interpreteren van signalen en bij het nadenken over de vervolgstappen die noodzakelijk zijn. Het gaat om vragen over de mogelijkheden voor verder onderzoek van het vermoeden, over diagnostiek en hulpverlening en over de verdeling van verantwoordelijkheden in het hele traject.

Fase 3. Plan van aanpak

Stap 5. ZAT stelt een plan van aanpak op

Als er een vermoeden blijft bestaan na de voorgaande stappen, is er alle reden om goed na te denken over het vervolg. In veel gevallen zal het noodzakelijk zijn meerdere beroepskrachten vanuit verschillende instellingen bij de verdere aanpak te betrekken. Het is van belang afspraken te maken over wat er

moet gebeuren, wie welke taken op zich neemt en wie zorg draagt voor de coördinatie. Er volgt een terugkoppeling naar ouders/leerling.

Hulpverlening door ZAT partners

Het onderzoek kan tot verschillende conclusies leiden. Het vermoeden dat de leerling mishandeld wordt, kan bevestigd of weerlegd worden, maar het kan ook blijven bestaan als onvoldoende duidelijkheid kan worden verkregen. In dat laatste geval kan het zinvol zijn opnieuw te overleggen met het AMK of te melden bij het AMK. Wordt het vermoeden weerlegd, dan kan het zijn dat er wel andere problemen zichtbaar worden waarvoor hulp en ondersteuning geboden moeten worden. Is er geen hulp nodig, dan kan de zaak verder als afgesloten worden beschouwd. Terugkoppeling naar ouders/leerling.

Inventariseer de hulpverleningsmogelijkheden

Alvorens met ouders te spreken over het verdere vervolg is het noodzakelijk inzicht te hebben in de hulpverleningsmogelijkheden binnen de eigen regio. Omdat de onderliggende problemen van kinderen en hun ouders sterk uiteen kunnen lopen zal hulp op maat moeten worden geboden. Wordt het vermoeden bevestigd, dan zal met de ouders en zo mogelijk ook met de leerling gesproken moeten worden over de mishandeling en over de gevolgen daarvan voor alle gezinsleden. Op grond daarvan zullen gezinsleden gemotiveerd moeten worden om hulp te accepteren bij het oplossen van de problemen en bij het herstellen van de ontwikkelingskansen van de leerling.

Schakel zonodig anderen in

Beschikt de school zelf over onvoldoende mogelijkheden om de juiste hulp te bieden, schakel dan andere beroepskrachten of instellingen in. In principe worden anderen met toestemming van de leerling en ouders betrokken bij de hulp aan het gezin. Als het belang van de leerling het vereist zul je soms ook zonder medeweten of toestemming van ouders en verzorgers de hulp van anderen moeten invoeren.

Hulpverlening geen effect: dan alsnog melding van het vermoeden van kindermishandeling bij het AMK

Als ouders niet openstaan voor enige vorm van hulp of de problemen blijven ontkennen, kan een melding worden gedaan bij het AMK. Ook beroepskrachten met een beroepsgeheim of zwijgplicht hebben wettelijk het recht om een melding te doen bij het AMK en om daarbij ook alle relevante gegevens over te dragen aan het AMK. Ziet ook het AMK geen mogelijkheden om hulp op vrijwillige basis op gang te brengen, dan kan zij de Raad voor de Kinderbescherming vragen een onderzoek in te stellen.

Evaluatie

- Evalueer hoe het een en ander is gegaan. De samenstellers en uitvoerders van het plan van aanpak bespreken het verloop van het hele traject met elkaar. Er is nazorg voor betrokkenen.
- Stel zo nodig afspraken bij. Is er iets niet goed gelopen, zorg dan dat afspraken worden bijgesteld.

Nazorg

- Blijf alert op het welzijn van het kind. Het op gang brengen van hulp in het gezin is de aanzet tot het verhelpen van de problemen. Het kost enige tijd voordat die hulp vruchten afwerpt. Het is van belang alert te blijven op de vraag of het ingezette traject ook daadwerkelijk leidt tot verbetering van het welzijn en de ontwikkelingskansen van de leerling.
- Roep zo nodig betrokkenen bij elkaar. Als de indruk bestaat dat er geen verbetering zit in de situatie van de leerling, is het goed de betrokkenen weer bij elkaar te roepen. Daarbij is de vraag aan de orde of de hulp moet worden aangepast en of de leerling meer ondersteuning nodig heeft.
- Zoek zo nodig opnieuw contact met het AMK. Als de leerling is gemeld bij het AMK en er nieuwe signalen zijn, is het van belang deze door te geven aan het AMK. Het AMK kan zo nodig contact opnemen met het gezin of met de betrokken hulpverleningsinstellingen.

Advies- en Meldpunt Kindermishandeling

Nederland kent een landelijk dekkend netwerk van veertien provinciale en grootstedelijke Advies- en Meldpunten Kindermishandeling. Zij zijn bereikbaar via het landelijk telefoonnummer 0900-1231230. Op de website www.amk-nederland.nl is informatie te vinden over kindermishandeling en het AMK. Bij het AMK werken maatschappelijk werkers en artsen.

De kerntaken van het AMK zijn: advies en consult geven, meldingen onderzoeken en beoordelen en zo nodig hulpverlening op gang brengen. Het AMK verleent zelf geen hulp, maar verwijst door en coördineert indien nodig de hulpverlening. Iedereen die zich zorgen maakt over de opvoeding van een kind kan contact opnemen met het AMK. Dit betekent dat niet alleen personen uit de directe omgeving van het kind, zoals burens en familie, maar ook mensen die werken met ouders of kinderen en hulpverleners advies kunnen vragen of een melding kunnen doen.

Advies vragen

Op verschillende momenten in het omgaan met een vermoeden van kindermishandeling kan het AMK advies gevraagd worden. Vragen kunnen bijvoorbeeld betrekking hebben op het interpreteren van signalen of op de schadelijkheid van het gedrag van ouders voor kinderen. Ook vragen over het voeren van een gesprek met ouders en over hulpverleningsmogelijkheden kunnen aan het AMK worden voorgelegd. Degene die advies vraagt aan het AMK blijft zelf verantwoordelijk voor het vervolg. Het AMK onderneemt in dat geval geen stappen in de richting van het gezin. Als een beroepskracht behoefte heeft aan ondersteuning bij het uitvoeren van het advies, kan hij over hetzelfde kind meerdere malen contact hebben met het AMK. Er is dan sprake van een consult. Het AMK beperkt zich bij een consult niet tot een eenmalig advies maar biedt een vorm van ondersteuning en coaching.

Melden

Als er geen mogelijkheden - meer - zijn om helderheid te krijgen over een vermoeden of als het niet lukt noodzakelijk geachte hulpverlening op gang te brengen, terwijl de zorgen over het kind blijven bestaan, kan het noodzakelijk zijn een melding te doen bij het AMK. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer een beroepskracht geen informatie over het gezin kan achterhalen, ouders niet bereid zijn een gesprek aan te gaan of niet willen meewerken aan het zoeken naar een oplossing voor de problemen. Doorgaans start het onderzoek van het AMK met een gesprek met de ouders en eventueel met hun kinderen. Daarvoor heeft het AMK informatie van de melder nodig over zijn zorgen en over de stappen die hij eventueel zelf al heeft ondernomen. In het eerste gesprek met de melder komt dit uitgebreid aan de orde. Daarnaast wint het AMK informatie in bij derden, zoals de huisarts, de school of het consultatiebureau, om het vermoeden verder te kunnen onderbouwen of juist te ontkrachten. Wanneer het vermoeden wordt bevestigd, probeert het AMK ouders te motiveren om hulp te aanvaarden en hen vervolgens door te verwijzen naar de daartoe geëigende instelling,

Anonimiteit van de melder

Melders bij het AMK hebben - onder bepaalde voorwaarden - het recht om anoniem te blijven ten opzichte van het kind en het gezin dat zij melden. Voor hulpverleners die een hulpverleningsrelatie hebben met het gezin geldt dat hun anonimiteit wordt gewaarborgd in het geval dat bekendmaking van hun identiteit een bedreiging vormt of kan vormen voor het kind of voor de hulpverlener. Voor beroepskrachten en leerkrachten geldt dat zij bovendien recht hebben op waarborging van hun anonimiteit wanneer bekendmaking van hun identiteit zou leiden tot een verstoring van de vertrouwensrelatie met de beroepskracht.